

Utbildningsinspektion i norra rektorsområdet Nybyskolan och Flarkens skola grundskolor F-9 och F-6

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Norra rektorsområdet

Skolverket sände den 22 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i norra rektorsområdet har bestått av undervisningsrådet Jonas Hedström samt experten Veronica Bonivart. Besök i norra rektorsområdet inleddes den 28 februari och avslutades den 2 mars 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Norra rektorsområdet, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I norra rektorsområdet genomfördes formella intervjuer med rektorn, specialpedagog, studie- och yrkesvägledare och personal från förskoleklass, fritidshem, årskurs 2, 6 och 9. Gruppintervjuer genomfördes med elever i årskurs 6 och 9. Lektioner i förskoleklass, årskurs 2, 6 och 9 besöktes. Under besöken fördes också samtal med elever i förskoleklass och årskurs 2.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit Robertsfors kommuns ”brukarundersökning av grundskolan i Robertsfors kommun låg- och mellanstadiet 2004”, som genomfördes under hösten 2004 på samtliga grundskolor.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Norra rektorsområdet	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	59
Skolbarnsomsorg	55
Förskoleklass	13
Grundskola	260
Särskola	4

Norra rektorsområdet omfattar Nybyskolan, Flarkens skola och integrerad fritidshemsverksamhet vid båda skolorna. Till rektorsområdet hör också två förskolor med en avdelning vardera, förskolan Åkerbäret och förskolan Apotekaren. I rektorsområdet finns också två familjedaghem.

Utbildningen vid Nybyskolan omfattar förskoleklass, årskurserna 1-9, integrerad särskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Utbildningen vid Flarkens skola omfattar förskoleklass och årskurserna 1-6 samt skolbarnsomsorg.

Den pedagogiska personalen arbetar i arbetslag. Eleverna vid Nybyskolan är organiserade i årskursvisa klasser medan eleverna vid Flarkens skola är organiserade i åldersintegrerade klasser med indelningen 1-2, 3-4 och 5-6.

Nybyskolan ligger i Änåset, ett samhälle cirka två mil norr om Robertsfors. Skolan består av fyra närbelägna huskroppar och en fristående byggnad som används som ungdomsgård för eleverna i årskurs 7-9. Förskoleklassen och skolbarnsomsorgen är placerad i ett hyreshus som ligger i anslutning till skolan. Inom skolans lokaler finns även ett skolbibliotek. Skolan byggdes på 1950-talet och är centralt placerad i samhället.

Flarkens skola ligger i Flarken, ett samhälle cirka 3 mil norr om Robertsfors centralort. Skolan består av en stor byggnad. Lokaler saknas för slöjd, hemkunskap och idrott. Undervisning i dessa ämnen och språkvalet bedrivs vid Nybyskolan. Idrottsundervisningen bedrivs även utomhus och i lokaler inom Folkets hus. Skolan byggdes på 1950-talet och är vackert placerad vid foten av en höjd. Skolgården är rymlig och erbjuder varierade lekområden av olika naturtyper och den har även redskap för olika aktiviteter. Det finns fotbolls- och hockeyplaner på skolgården. Eleverna vid Flarkens skola fortsätter sin skolgång i årskurs 7 i Nybyskolan.

Många elever vid båda skolorna har skolskjuts. Både Änåset och Flarken är samhällen där befolkningsmängden minskar. Båda skolorna har under senare tid ingått i den kommunala diskussionen avseende hur framtidens organisation av skolverksamheten skall se ut. Enligt intervjuer har en osäkerhet och oro hos föräldrar, elever och personal avseende eventuella nedläggningar påverkat arbetsmiljön och verksamheten.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

I skolornas arbetsplaner finns angivna mål för olika årskurser avseende flertalet skolämnen. Elever och föräldrar vid skolorna känner till måldokumentet och har genom dem i allmänhet kännedom om målen i kursplanerna för respektive ämne.

Skolorna genomför de nationella ämnesproven i årskurs 5. Vid Nybyskolan har 79 procent av eleverna nått målen i svenska, 84 procent i engelska och 89 procent i matematik. Vid Flarkens skola har nästan alla elever uppnått målen i svenska medan drygt hälften av eleverna har uppnått målen i matematik och engelska. Åtgärdsprogram är utarbetade avseende de elever som inte har uppnått målen. Resultaten vid Flarkens skola i engelska och matematik avviker negativt jämfört med tidigare års resultat. Skolan har analyserat tänkbara orsaker till resultaten och menar att resultaten är missvisande. Elevernas kunskapsnivå var högre än vad de nationella proven visade.

Nybyskolan har de senaste fem åren överlag visat bra resultat när det gäller slutbetygen i årskurs 9. Skolan ligger över riksgenomsnittet (med undantag av år 2001) när det gäller andel elever som uppnår målen och avseende det genomsnittliga meritvärdet.

För fem år sedan låg andelen elever som uppnått målen i samtliga ämnen i årskurs 9 på 82 procent, med ett riksgenomsnitt på 75 procent. Motsvarande resultat för senaste året är 100 procent för Nybyskolan, jämfört med riksgenomsnittet 76 procent. Under samma tidsperiod har det genomsnittliga meritvärdet för Nybyskolan höjts från 218 (år 2000) till 221. Resultatet för Nybyskolan ligger även på en högre nivå i jämförelse med resultatet för hela kommunen.

Resultat avseende de nationella proven i årskurs 9 överensstämmer enligt personalen med elevernas slutbetyg.

Det finns dock tydliga skillnader i resultat mellan pojkar och flickor. Flickorna har genomgående bättre resultat avseende meritvärdet under de senaste fem åren (exempelvis 257,3 jämfört med 199,2 för pojkarna år 2004). Vidare visar resultaten i respektive ämne att flickorna har bättre resultat år 2004 i nästan alla ämnen. Undantagen är ämnena slöjd samt idrott och hälsa.

Vid intervjuer framkommer att eleverna anser att de lär sig mycket i skolan. De yngre eleverna uppvisar generellt en nyfikenhet och en lust att lära men bland de äldre eleverna varierar detta stort.

Båda skolorna, i synnerhet Flarkens skola, genomför regelbundet upplevelsebaserad undervisning utomhus. Detta bidrar till att eleverna på ett konkret sätt får utveckla sina kunskaper i exempelvis matematik. Eleverna får även goda kunskaper i miljö- och hälsofrågor. Flarkens skola har även så kallad Grön Flagga, ett projekt för miljöcertifiering av skola och förskola, samt miljödiplomeringen Miljöblomman. Eleverna visar ett positivt förhållningssätt till miljön och lär sig hur de kan påverka miljön i positiv riktning.

Inom skolorna finns olika arbetssätt för att dokumentera elevernas kunskapsutveckling. Måldokumentet används som en checklista. En screening av elevernas språkmedvetenhet genomförs varje år i förskoleklassen. Vid Flarkens skola genomförs diagnostiska prov i årskurs 2 i matematik och svenska. Vid Nybyskolan årskurserna 1-6 har eleverna en skoldagbok/kontaktbok där lärarna dokumenterar elevernas kunskapsutveckling. Böckerna ger eleverna möjlighet att reflektera över sitt eget lärande. För samtliga elever upprättas individuella utvecklingsplaner. Vid intervjuer framkommer dock uppfattningen att planerna har allt för stor fokusering på elevernas sociala utveckling.

Det är den enskilde läraren som ansvarar för utvärdering och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling. Förutom i ämnena svenska, engelska och matematik genomför inte skolorna någon tydlig systematisk utvärdering av de yngre elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas krav. Detta efterfrågas inte heller av skolledningen eller kommunen.

Enligt den senaste kvalitetsundersökningen skall elevernas självkänsla stärkas. Skolornas uppfattning är att de nått en bit på vägen men inte ända fram. I Flarkens skola har eleverna bland annat arbetat med en musikal vilket resulterat i att fler elever visat ökad självkänsla.

Kränkande behandling har förekommit på Nybyskolan men enligt intervjuer har förekomsten minskat under senare tid. Vid inspektionen framkommer också att elevernas förhållningssätt gentemot varandra och personalen inte alltid präglas av respekt och tolerans. Särskilt språkbruket bland de äldre eleverna kan ibland vara hårt.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolornas resultat avseende området kunskaper, utveckling och lärande i de flesta avseenden är goda. Informationen till elever och föräldrar avseende kursplanernas mål är god. Alla elever vid Nybyskolan når målen i samtliga ämnen i årskurs 9 och det genomsnittliga meritvärdet är högre än riksgenomsnittet.

Inspektörerna bedömer dock att rektorsområdet bör förbättra arbetet med hur skolorna, utifrån kursplanernas krav i årskurs 5, utvärderar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Mot bakgrund av senaste årets resultat i ämnesproven i matematik och engelska bör Flarkens skola särskilt följa kunskapsutvecklingen i dessa ämnen.

Arbetet med att öka de äldre elevernas lust att lära bör också förbättras. Vidare bör Nybyskolan särskilt uppmärksamma variationen mellan pojkars och flickors betygsresultat och vidta åtgärder för att förbättra pojkarnas resultat.

Vidare bör Nybyskolan förbättra sina resultat avseende elevernas respekt, tolerans och förhållningssätt gentemot varandra. Skolan kan fortsätta att arbeta för att förbättra elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för andra människor.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

I Flarkens skola upplever såväl elever som personal och föräldrar att miljön är lugn, trivsamt och tryggt. Skolan är liten och alla känner varandra vilket upplevs som positivt. Klimatet kännetecknas av tolerans och respekt mellan eleverna, och de yngre eleverna umgås på ett naturligt sätt med de äldre.

I Nybyskolan upplever både elever, lärare och föräldrar att klimatet förbättrats under senare tid. Skolan har under en längre tid haft problem med kränkande behandling bland de äldre eleverna. Skolan arbetar emellertid aktivt och medvetet för att komma till rätta med problemen, vilket resulterat i ett lugnare och tryggare klimat. Elever som inspektörerna samtalat med menar att de trivs i skolan och att de i huvudsak känner sig trygga.

Enligt skolornas kvalitetsredovisning skall elevernas möjligheter till delaktighet och inflytande ökas. Flarkens skola har regelbundna klassråd och elevråd. I Nybyskolan har endast eleverna i årskurs 7-9 regelbundna klassråd och elevråd. Klassråd förekommer sporadiskt i de lägre årskurserna. I den senaste kvalitetsredovisningen anges också att former för klassråd och elevråd behöver utvecklas. Inspektionen visar också att användandet av klassråd och elevråd inte kopplas till skolans uppdrag att utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former. Eleverna upplever också att de inte får vara delaktiga i de flesta beslut som fattas och de önskar ett större inflytande på verksamheten.

Skolorna har var sitt handlingsprogram mot mobbning. Skolornas handlingsprogram beskriver kortfattat skolans förebyggande arbete och hur skolan arbe-

tar när mobbning upptäckts. Handlingsprogrammet vid Flarkens skola innehåller även definitioner av begreppen mobbning, fysisk kränkande behandling, verbal kränkande behandling samt tyst kränkning. Däremot saknas en beskrivning av hur skolan motverkar kränkningar mellan elever och anställda på skolan. Nybyskolans program innehåller en definition av begreppet mobbning. Emellertid saknas en beskrivning av skolans arbete med att förebygga och motverka andra former av kränkningar än mobbning. Vid inspektionen framkommer dock att ett för kommunen gemensamt handlingsprogram, vilket tar sin utgångspunkt i Skolverkets allmänna råd och kommentarer för arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling, håller på att utarbetas.

I Nybyskolan finns ett trygghetsteam som består av personalrepresentanter från de olika arbetslagen och en specialpedagog. Teamet har nyligen omorganiserats och utökats då det funnits behov av att kunna agera mer kraftfullt än tidigare vid mobbning och kränkande behandling. I årskurs 7-9 finns kamrattstödjare, vars uppgift är att signalera till trygghetsteamet när något händer.

I Nybyskolan har årskurs 1-6 "pratringar" där elever och lärare tillsammans går igenom veckans händelser. Årskurs 7-9 har bland annat morgonsamlingar fyra dagar i veckan där syftet är att öka gruppgemenskapen.

Flarkens skola profilerar sig genom ett målmedvetet miljöarbete. Skolan har exempelvis genomfört arrangemang under världsmiljödagen tillsammans med Nybyskolan. Nybyskolans profil är hälsa och värdegrund.

Skolorna i norra rektorsområdet bedriver ett tydligt och medvetet hälsofrämjande arbete där målet är att öka elevernas fysiska, psykiska och sociala välbefinnande. Flarkens skola har exempelvis genomfört regelbundna promenader och massage. Vid Nybyskolan har eleverna haft särskilda rörelsepass, vilket resulterat i att koncentrationen och klassgemenskapen stärkts. Arbetslaget för årskurs 7-9 sammanfattar sin målsättning i de fyra orden gemenskap, öppenhet, respekt och ansvarstagande. Arbetslaget genomför en rad aktiviteter som skall resultera i att alla elever är trygga, tar ansvar för sitt lärande och får hög självkänsla. Exempelvis anordnas trivselseckor varje höst, där eleverna i årskursblandade grupper löser olika samarbetsuppgifter. En hälsovecka med fokusering på kost, motion och välbefinnande anordnas årligen.

Föräldrarna får information om skolans verksamhet genom vecko- eller månadsbrev, utvecklingssamtal och föräldramöten. Föräldrarna är representerade i skolråd för respektive skola där även rektor, biträdande rektor och personalrepresentanter ingår. I Nybyskolan finns även en förslagslåda där alla föräldrar kan komma med idéer och åsikter om vad som kan förbättras.

För eleverna i årskurs 7-9 finns en intilliggande ungdomsgård. Där arbetar en fritidsledare och ibland även volontärer från andra länder. Enligt eleverna fungerar verksamheten tillfredsställande och stämningen är god.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att arbetsmiljön och delaktigheten inom norra rektorsområdet i de flesta avseenden är god.

Inspektörerna bedömer dock att rektorsområdet bör förbättra arbetet med att ge eleverna möjlighet till delaktighet och inflytande i frågor av gemensamt in-

tesse för eleverna. Vidare bör Nybyskolan förbättra sitt arbete med att utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Norra rektorsområdet har gemensamt arbetat fram egna bearbetningar av de nationella kursplanerna i de flesta ämnen. Ett fåtal nationella mål att uppnå saknas i måldokumentet (se vidare under område 5 tillgång till utbildning).

Undervisningen bedrivs oftast ämnesvis men med en tydlig övergripande samordning mellan ämnesområdena. Inspektionen visar att undervisningen ger eleverna möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Arbetsätten vid skolorna varierar beroende på vilka lärare eleverna har. Elevintervjuer bekräftar att det finns skillnader i arbetssätt och förhållningssätt hos lärarna. Lärarna och arbetslagen har stor möjlighet att utveckla sina egna arbetsätt. Vid intervjuer framkommer att samarbetet mellan arbetslagen i Nybyskolan inte fungerar tillfredsställande. Vidare kännetecknas personalkonferenserna oftast av olika praktiska frågor och mindre av pedagogiska diskussioner. Detta kan enligt inspektörerna medföra begränsningar för personalen att kunna verka för en gemensam syn som främjar elevernas lärande.

I Flarkens skola är eleverna i förskoleklassen i huvudsak integrerade med eleverna i årskurs 1-2. Verksamheten anpassas efter eleverna. Årskurs 1-2 har även ett nära samarbete med fritidshemmet. I Nybyskolan är förskoleklassen och fritidshemmet placerade i en närliggande byggnad. Inom förskoleklassen finns en tydlig struktur med dagliga rutiner där den fria leken får stort utrymme. Målet med verksamheten är att eleverna skall tränas i att fungera i en åldershomogen grupp inför skolstarten. Eleverna får också kännedom om exempelvis bokstäver och siffror. I arbetet med att öka den språkliga medvetenheten hos eleverna arbetar båda förskoleklasserna med ett arbetsmaterial benämnt "Trulle". För att utveckla de yngre elevernas läs- och skrivförmåga pågår ett antal olika projekt vid båda skolorna. De skall tillsammans resultera i att eleverna når ett gott självförtroende i sin språkliga förmåga och har tillräckliga kunskaper för att nå kunskapsmålen.

Inspektionen visar att elevernas inflytande över sitt lärande främst avser när i tid en arbetsuppgift skall genomföras. Något tydligt reellt inflytande över arbetssätt, arbetsform och undervisningens innehåll framkommer inte vid inspektionen. Vid Flarkens skola styrs undervisningsformerna mycket av läromedlen, vilket resulterar i att eleverna inte kan påverka undervisningen i någon större omfattning. Eleverna i årskurs 4-6 vid Nybyskolan har en planeringsbok där de själva får planera när de på vissa dagliga arbetspass skall arbeta med främst matematik, engelska och svenska.

I årskurs 7-9 har eleverna så kallad "e-tid". Syftet med denna tid är att eleverna själva skall planera och ta eget ansvar för sitt arbete. De får bestämda arbetsuppgifter av forskningskaraktär i olika ämnen med viss valmöjlighet. "E-tiden" består av två delar, vanlig "e-tid" och "e-tid estet". I "e-tid estet" får eleverna välja mellan idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap, data, trä- och metallslöjd eller textilslöjd. Valet görs med fem veckors mellanrum. Eleverna är dock kritiska till den vanliga "e-tiden". De menar att det inte alltid finns tillgång

till lärare när de behöver hjälp. Många elever tar inte det ansvar de förväntas göra vilket resulterar i att arbetsron blir lidande. Någon särskild utvärdering av "e-tiden" har inte genomförts. Lärarna bekräftar dock elevernas bild av "e-tiden" och anser att den behöver organiseras om.

Inspektionen visar att någon tydlig systematisk och medveten analys och kvalitetssäkring av skolans betygssättning inte genomförs. Kommunen har genomfört två träffar där ämneslärarna tillsammans har diskuterat en revidering av betygsriterierna. Inom arbetslaget sker återkommande diskussioner. Diskussioner kring bedömning och betygssättning varierar dock starkt mellan olika grupper av ämneslärare. Exempelvis samarbetar lärarna i de naturorienterade ämnena vid rättning av de nationella proven i årskurs 9. De äldre eleverna anser att betygssättningen inte alltid är rättvis och att information om hur de ligger till kommer för sent.

Vid Nybyskolan finns några elever som är mottagna i särskolan. Eleverna är integrerade i en grundskoleklass och följer grundskolans timplan. De följer särskolans kursplan och mål i respektive ämne. Dessa elevers lärande och bedömning tar sin utgångspunkt från dessa mål. Eleverna och elevernas föräldrar känner till att de har möjlighet att avvika från denna timplan. Eleverna får i hög grad stöd inom klassens ramar i form av en extra lärare. I de fall behovet finns har eleverna anpassat material att arbeta med. Vid intervjuer framkommer att integreringen fungerar tillfredsställande.

I årskurserna 1-3 vid Nybyskolan finns en liten grupp elever som får anpassad undervisning i ett lugnare tempo och med högre lärartäthet. Eleverna deltar även i undervisning i sina ordinarie klasser inom några ämnen. Målet är att eleverna på sikt skall kunna delta i all undervisning i sin ordinarie klass. Åtgärdsprogram finns upprättade för samtliga elever. Berörda elever, lärare och föräldrar är nöjda med verksamheten. Formella beslut om placering i särskild undervisningsgrupp saknas.

Respektive skola har ett elevvårdsteam som består av rektor, specialpedagog, skolsköterska, kurator och för Nybyskolan även en studie- och yrkesvägledare. Teamet sammanträder varannan vecka och till dessa möten kan lärare lämna uppgifter kring de elever de vill att teamet skall uppmärksamma och samordna insatser och stöd kring. Elevvårdskonferenser, där rektor sammankallar och deltar, förekommer i varierande grad mellan skolorna. Skolorna har utarbetade rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Förutom signaler från föräldrar och personal används observationer i klassrumssituationer, klasskonferenser och olika former av diagnoser. Information fås också via utvecklingssamtal.

I rektorsområdet finns en specialpedagog som ansvarar för verksamheten vid Flarkens skola och tre specialpedagoger som ansvarar för Nybyskolans verksamhet. De genomför utredningar av aktuella elevers skolsituation. Lärare, specialpedagog, eleven och elevens föräldrar utarbetar tillsammans ett åtgärdsprogram där specialpedagogen ansvarar för dokumentationen. Det finns ett gemensamt formulär för hur ett åtgärdsprogram skall upprättas. Formuläret innehåller positiva faktorer, utvecklingsområden och övrig information. Vidare anges mål, delmål, åtgärder, vem som är ansvarig och när uppföljning skall ske.

Åtgärdsprogrammen visar på ett strukturerat arbete för att ge stöd utifrån elevens behov.

Enligt elever, föräldrar och personal fungerar utvecklingssamtalen bra. Samtalen äger rum en gång per termin och utgår från elevens hela skolsituation. Dokumentation som utgör underlaget för bedömning av elevernas utveckling varierar mellan olika lärare. En för kommunen gemensam mall avseende individuella utvecklingsplaner är under utarbetande.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att undervisningen och övrig pedagogisk verksamhet i de flesta avseenden är av godtagbar kvalitet.

Inspektörerna bedömer dock att Nybyskolans lilla grupp med en anpassad undervisning är att betrakta som en särskild undervisningsgrupp. Ett formellt beslut skall fattas om elevs placering i särskild undervisningsgrupp. Något sådant beslut framkommer inte vid inspektionen.

Inspektörerna bedömer också att skolorna bör förbättra elevernas möjligheter till reellt inflytande över arbetssätt, arbetsform och innehållet i undervisningen. I skolans arbete med att främja elevernas lärande bör Nybyskolan förbättra lärarnas samverkan. Vidare bör Nybyskolan följa upp och utvärdera genomförandet av "e-tiden" i årskurs 7-9 och säkerställa att eleverna får arbetsro och det stöd de behöver.

Nybyskolans arbete med bedömning och betygssättning bör förbättras för att säkerställa likvärdighet och rättvisa.

De elever som är mottagna i särskolan, men integrerade i en grundskoleklass, följer inte särskolans timplan, vilket inte är i enlighet med författningarnas krav. Detta har också kritiserats av Skolverket i en tidigare genomförd tillsyn av den obligatoriska särskoleverksamheten i Robertsfors kommun (dnr 53-2001:2123).

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

I norra rektorsområdet finns en heltidsanställd rektor och en biträdande rektor med 67 procents tjänst. Fördelningen av ansvaret mellan rektorerna utgörs av att rektorn ansvarar för Nybyskolan och den biträdande rektorn ansvarar för Flarkens skola samt barnomsorgen i rektorsområdet. Den heltidsanställda rektorn har även det övergripande ekonomiska ansvaret för hela rektorsområdet.

Rektorerna är placerade vid Nybyskolan. Den biträdande rektorn besöker Flarkens skola och förskolorna cirka en gång varannan vecka.

Rektorsområdet har under en längre tid präglats av många rektorsbyten. Nuvarande rektor är nyanställd och den biträdande rektorn anställdes ett år tidigare. Enligt personalen har de många rektorsbytena påverkat skolornas verksamheter negativt, främst när det gäller utvecklingsarbetet. Detta har fått till följd att den pedagogiska verksamheten till stor del styrs av lärarna själva, och någon tydlig pedagogisk ledning av skolorna framkommer inte.

Inspektionen visar att rektorerna är kända av eleverna och att rektorerna utifrån sina förutsättningar är förtrogna med verksamheten. Vid personalintervjuer framkommer dock att rektorerna mer bör delta i den vardagliga verksamheten.

Rektorerna har nyligen bildat en lednings- och kvalitetsgrupp för norra rektorsområdet. Syftet är att kunna bedriva ett övergripande kvalitetsutvecklingsarbete med ett 0-16 års perspektiv. Lednings- och kvalitetsgruppen består av rektorn, biträdande rektorn, personalrepresentanter för Flarkens skola och Nybyskolan, personalrepresentanter för barnomsorgen samt fackliga representanter.

Norra rektorsområdet har upprättat en kvalitetsredovisning för läsåret 2003/04 som beskriver mål, resultat och åtgärder för utveckling avseende målområdena värdegrunden, hälsa samt skolornas profil. Flarkens skola och Nybyskolan samt respektive fritidshem och förskola har egna avdelningar i kvalitetsredovisningen.

Kvalitetsredovisningen består av skolornas beskrivningar och bedömningar av uppställda målområden i den lokala arbetsplanen. Utvärderingen görs inom varje arbetslag. Rektorn och biträdande rektorn sammanställer därefter de olika arbetslagens utvärderingar. Elever eller föräldrar har inte varit delaktiga i kvalitetsredovisningen. Någon tydlig bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts återges inte i kvalitetsredovisningen. I enlighet med barn- och utbildningsnämndens prioritering redovisas endast några målområden. Skolornas kunskapsresultat behandlas endast genom att redovisa elevernas resultat i de nationella ämnesproven i årskurs 5. Antal behöriga elever till gymnasieskolan och antal elever i årskurs 9 som inte har nått målen i två eller fler ämnen redovisas också.

Arbetsplanen för Flarkens skola innehåller en beskrivning av hur skolan arbetar med läs- och skrivinläring, värdegrundsarbetet, hälsa och miljö. Vidare innehåller arbetsplanen mål i ämnena svenska, matematik, engelska, naturorienterade ämnen i årskurs 1-3, biologi, fysik, kemi, teknik, samhällskunskap, geografi, religion och historia. Mål för årskurserna 1-6 i ämnena finns angivna i arbetsplanen. Måldokumentet är framtaget i samarbete med personal vid Flarkens skola och Nybyskolan.

Inspektionen visar att det inte finns någon gemensam arbetsplan för Nybyskolan. Arbetslaget i årskurs 7-9 har en arbetsplan som innehåller en beskrivning av hur arbetslaget arbetar med värdegrunden. Planen har en tydlig fokusering på elevernas sociala utveckling och innehåller inte någon beskrivning av hur de olika årskurserna arbetar med ämnesinläring. Arbetsplanen för arbetslaget i årskurs 4-6 utgörs av det i ovanstående text nämnda måldokumentet. Vid inspektionstillfället framkommer inga ytterligare arbetsplaner.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrning, ledning och kvalitetsarbete inom norra rektorsområdet är av godtagbar kvalitet. Rektorerna är utifrån sina förutsättningar förtrogna med verksamheten och skolorna har utarbetade kvalitetsredovisningar.

Inspektörerna bedömer dock att rektorsområdets kvalitetsarbete bör förbättras. Rektorsområdet kan särskilt utveckla sina metoder för att följa upp och analysera sina resultat. Eleverna och föräldrarna bör bli delaktiga i arbetet.

Kvalitetsredovisningen bör också förbättras så att den tydligt innehåller en bedömning av i vilken mån skolorna har nått de nationella målen för utbildningen.

Vidare bör rektorerna ta ett tydligare ledningsansvar för den pedagogiska utvecklingen vid skolorna.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Eleverna i årskurs 6-9 erbjuds franska, tyska eller svenska/engelska som språkval. Vid intervjuer framkommer ett visst missnöje med att eleverna inte erbjuds spanska. Elever och föräldrar får information om vilka språk som är valbara genom en blankett som skickas hem till dem.

Vid Flarkens skola anordnas elevens val i form av olika teman som samtliga elever i hela skolan arbetar med under en period. Eleverna kan inte individuellt välja ett ämne att fördjupa sig i. Vilket tema som väljs styrs ibland av elever och ibland av personal.

Vid Nybyskolan får eleverna i årskurs 3-6 elevens val i form av fördjupning inom ämnena idrott och hälsa, bild, trä- och metallslöjd samt textilslöjd. Elevens val är uppdelat i fyra perioder under varje termin. I årskurs 7-9 organiseras elevens val i form av "e-tid estet". Eleverna kan välja mellan idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap, data, trä- och metallslöjd, textilslöjd samt jägarexamen. Varje område pågår under fem veckor och sedan får eleverna välja ett nytt område.

I intervjuer med personal framkommer att skolorna inte genomför en undervisning som strävar mot samtliga ämnens nationella mål att uppnå i årskurs 5. Några mål och målområden lämnas till senare årskurser. Vidare får eleverna i Flarkens skola inte undervisning i hem- och konsumentkunskap förrän under årskurs 6.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att elevernas tillgång till utbildning i de flesta avseenden är av godtagbar kvalitet.

Inspektörerna bedömer dock att eleverna vid Flarkens skola inte har en reell valmöjlighet inom elevens val.

Inspektörerna bedömer också att skolorna inte genomför en undervisning som strävar mot samtliga nationella mål att uppnå i årskurs 5. Vissa mål lämnas till senare årskurser. I hem- och konsumentkunskap genomför inte Flarkens skola undervisning alls förrän i årskurs 6. Ovanstående medför att eleverna inte ges förutsättningar att nå samtliga mål i årskurs 5.

6. Resurser

Kommunen har under det senaste året erbjudit kompetensutveckling avseende bland annat arbetet med miljöcertifiering och språkutveckling. Vid inspektionen framkommer att resurserna för att genomföra önskad kompetensutveckling utifrån verksamhetens och individuella behov har minskat. Enligt intervjuer genomförs kompetensutveckling men den är inte alltid anpassad utifrån olika behov och vad som framkommit genom skolornas kvalitetsarbete.

Målsättningen inom rektorsområdet är att prioritera de lägre årskurserna vid fördelningen av resurser. Personalen uppger att resursfördelningen sker på ett flexibelt sätt och att resurserna hamnar där behovet är som störst. Assistenten till elever i behov av särskilt stöd anställs av rektorn vid behov.

Personalen i rektorsområdet har med något undantag adekvat utbildning. Det förekommer dock att lärare undervisar i ämnen de inte har utbildning för. Vid inspektionen framkommer att det råder brist på vikarier vid Flarkens skola.

Skolornas lokaler är i de flesta fall anpassade för den verksamhet som bedrivs i dem. Emellertid uppger både personal, elever och föräldrar att lokalerna är slitna och skulle behöva renoveras. Vidare anser personalen vid Nybyskolan att de är trångbodda och att avsaknaden av grupprum begränsar verksamheten. När det gäller läromedel och annan utrustning anser personalen att den i huvudsak håller god kvalitet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att rektorsområdet har godtagbara förutsättningar att nå de mål som anges i kursplanerna och läroplanerna.

Inspektörerna bedömer dock att rektorsområdet bör förbättra sitt arbete med att ge personalen kompetensutveckling så att det bättre utgår från de behov som finns.

Vidare kan skolornas lokalmässiga förutsättningar förbättras.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i norra rektorsområdet övergripande är av godtagbar kvalitet. Skolorna når överlag goda kunskapsresultat. Skolorna genomför dock inte en undervisning som strävar mot samtliga nationella mål att uppnå i årskurs 5 utan vissa mål lämnas till senare årskurser. Detta medför att eleverna inte ges möjlighet att nå samtliga mål vilket inte är godtagbart.

Alla elever vid Nybyskolan når målen i samtliga ämnen i årskurs 9 och det genomsnittliga meritvärdet är högre än riksgenomsnittet. Informationen till elever och föräldrar avseende kursplanernas mål är också god. Nybyskolan bör dock uppmärksamma variationen mellan pojkars och flickors betygsresultat och vidta åtgärder för att förbättra pojkarnas resultat. Inspektörerna bedömer också att rektorsområdet bör förbättra arbetet med hur skolorna, utifrån kursplanernas krav i årskurs 5, utvärderar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

I Flarkens skola upplever såväl elever som personal och föräldrar att miljön är lugn, trivsamt och tryggt. På Nybyskolan har kränkande behandling förekommit men skolan arbetar aktivt och medvetet för att komma till rätta med problemen, vilket resulterat i ett lugnare och tryggare klimat. Både elever, lärare och föräldrar upplever att skolmiljön förbättrats under senare tid. Inspektörerna har dock bedömt att Nybyskolan bör förbättra sina resultat ytterligare avseende elevernas respekt, tolerans och förhållningssätt gentemot varandra.

Elevernas delaktighet i och inflytande över sin utbildning är ett angeläget förbättringsområde. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra elevernas möjligheter till reellt inflytande över arbetssätt, arbetsform och innehållet i undervisningen. Vidare bör elevernas möjlighet till inflytande i frågor av gemensamt intresse för eleverna öka. Nybyskolans arbete med att utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former bör också förbättras.

Båda skolorna bedriver ett tydligt och medvetet hälsofrämjande arbete. Eleverna har goda kunskaper i miljö- och hälsofrågor. Arbetssätten i skolornas undervisning varierar beroende på vilka lärare eleverna har. Lärarna och arbetslagen

har stor möjlighet att utveckla sina egna arbetssätt. I skolans arbete med att främja elevernas lärande bör dock Nybyskolan förbättra lärarnas samverkan.

Rektorerna är förtrodda med sina verksamheter men bör tydligare ta det övergripande ledningsansvaret för den pedagogiska utvecklingen av skolorna. Rektorsområdets kvalitetsarbete bör förbättras. Skolorna kan särskilt utveckla sina metoder för att följa upp och analysera sina resultat samt göra eleverna och föräldrarna delaktiga i kvalitetsarbetet. Nybyskolans arbete med bedömning och betygssättning bör också förbättras för att säkerställa likvärdighet och rättvisa.

Det finns således ett behov av förbättringsinsatser inom ett flertal områden, nämligen:

- skolornas arbete med att utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen bör förbättras,
- arbetet med att öka de äldre elevernas lust att lära bör förbättras,
- pojkarnas kunskapsresultat på Nybyskolan bör förbättras,
- skolans arbete med att öka elevernas respekt, tolerans och förhållningssätt gentemot varandra bör förbättras vid Nybyskolan,
- elevernas möjlighet till delaktighet och inflytande i frågor av gemensamt intresse bör förbättras,
- Nybyskolans arbete med att utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former bör förbättras,
- elevernas möjligheter till reellt inflytande över arbetssätt, arbetsform och innehållet i undervisningen bör öka,
- i Nybyskolans arbete med att främja elevernas lärande bör lärarnas samverkan förbättras,
- Nybyskolan bör följa upp och utvärdera genomförandet av "e-tiden" i årskurs 7-9 och säkerställa att eleverna får arbetsro och det stöd de behöver,
- Nybyskolans arbete med bedömning och betygssättning bör förbättras för att säkerställa likvärdighet och rättvisa,
- kvalitetsarbetet bör förbättras och rektorsområdet kan särskilt utveckla metoderna för att följa upp och analysera resultaten,
- kvalitetsredovisningen bör förbättras så att den tydligare innehåller en bedömning av i vilken mån skolorna har nått de nationella målen för utbildningen,
- rektorerna bör ta ett tydligare ledningsansvar för den pedagogiska utvecklingen vid skolorna samt
- arbetet med att ge personalen kompetensutveckling bör förbättras så att det bättre utgår från de behov som finns.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Formella beslut saknas vid Nybyskolan om elevs placering i särskild undervisningsgrupp (5 kap. 5 § grundskoleförordningen).
- Eleverna vid Flarkens skola har inte en reell valmöjlighet inom elevens val. (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Nybyskolan och Flarkens skola genomför inte en undervisning som strävar mot samtliga nationella mål att uppnå i årskurs 5 utan vissa mål lämnas till senare årskurser (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och bilaga 3 skollagen).
- Flarkens skola genomför inte undervisning i hem- och konsumentkunskap förrän i årskurs 6 vilket medför att eleverna inte ges möjlighet att nå målen i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och bilaga 3 skollagen).
- Eleverna som är mottagna i särskolan och integrerade i en grundskoleklass följer inte särskolans timplan (2 kap 3 § och 6 kap. 1 § särskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-08-12	Umeå

Veronica Bonivart
Jonas Hedström